

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

02 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte – Vladimir Timofti,

Judecători – Victor Boico, Nadejda Toma, Anatolie Țurcan, Elena Cobzac,

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursul în anulare declarat de către Procurorul General Adjunct, Mircea Roșioru, prin care se solicită casarea sentinței Tribunalului militar al armatei nr. 21 din 17 octombrie 1942, în cauza penală în privința lui

*Iaremenco Mihail XXXXX, născut
în XXXXX, originar din XXXXX.*

Asupra recursului în anulare, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Tribunalului militar al armatei nr. 21 din 17 octombrie 1942, Iaremenco Mihail XXXXX a fost condamnat în baza art. 58-10 alin. (2) Cod penal al RSFSR, cu aplicarea sancțiunii în baza art. 58-2 Cod penal al RSFSR, la 8 ani privațiune de libertate și cu privarea de drepturile prevăzute de art. 31 pct. („a” „б” „B” – rus.) Cod penal al RSFSR pe un termen de 3 trei ani, fără confiscarea averii din motivul lipsei acesteia și cu retragerea gradului militar de sublocotenent.

2. Potrivit sentinței nominalizate, Iaremenco Mihail a fost recunoscut vinovat și condamnat pentru faptul că, fiind ostaș al armatei roșii, în calitate de comandant al batalionului de geniști, sistematic a desfășurat agitație antisovietică de ordin contrarevoluționar printre militari, a criticat capacitatea militară a forțelor armatei roșii și a exprimat neîncredere în victoria acesteia asupra inamicului.

În cadrul ședinței de judecată, inculpatul Iaremenco Mihail a negat acuzațiile aduse în adresa sa, cât și declarațiile depuse de martorii

audiați. A susținut că nu și-a permis nici un fel de afirmații antisovietice în anturajul său și nu avea nimic împotriva puterii sovietice.

Potrivit sentinței, acțiunile incriminate inculpatului Iaremenco Mihail, au fost confirmate de martorii Prolîrov I., Valov A. și alții audiați în ședința de judecată.

3. La 10 iulie 2018, Procurorul General Adjunct, Mircea Roșioru, a declarat recurs în anulare, invocând temeiurile prevăzute de art. 452 alin. (1), 453 alin. (1) Cod de procedură penală, prin care a solicitat casarea sentinței Tribunalului militar al armatei nr. 21 din 17 octombrie 1942, încetarea procesului și reabilitarea lui Iaremenco Mihail.

În susținerea recursului în anulare, procurorul a indicat că:

- potrivit prevederilor art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată;

- în corespundere cu art. 6 pct. 44) Cod de procedură penală prin viciu fundamental în cadrul procedurii precedente care a afectat hotărârea pronunțată se înțelege încălcarea esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția pentru apărarea Drepturilor omului și a Libertăților Fundamentale, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale;

- în cadrul examinării cauzei nu a fost dovedit caracterul contrarevoluționar al acțiunilor inculpatului Iaremenco Mihail, deoarece afirmațiile lui nu conțineau chemări la lichidarea, subminarea sau slăbirea puterii de stat ori la săvârșirea unor infracțiuni contrarevoluționare așa cum prevede dispoziția art. 58-10 alin. (2) Cod penal al RSFSR;

- instanța de judecată a încălcat în mod flagrant dreptul inculpatului la apărare, examinând cauza penală în lipsa apărătorului, a cărui participare în cazul dat era obligatorie;

- condamnarea lui Iaremenco Mihail pentru agitație antisovietică este apreciată ca un viciu fundamental comis în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârea pronunțată, întrucât a fost încălcat dreptul inculpatului la un proces echitabil. În consecință, hotărârea judecătorească în cauză urmează a fi casată, cu încetarea procesului penal în privința lui Iaremenco Mihail în temeiul art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, întrucât există circumstanțe care exclud

tragerea inculpatului la răspundere penală. Prin urmare, condamnatul Iaremenco Mihail în conformitate cu art. 3 al Legii RM nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, urmează a fi reabilitat.

4. Judecând recursul în anulare în baza materialelor din dosar și a argumentelor și motivelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Hotărârile irevocabile de condamnare pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, numai în cazurile prevăzute de art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată.

Art. (3) pct. a) din Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice din 08 decembrie 1992 (cu modificările ulterioare), stipulează că: *„urmează a fi declarate nevinovate și reabilite în fața societății și reintegrate în drepturi, indiferent de locul de trai în prezent, toate persoanele care, în perioada dintre 7 noiembrie 1917 și 23 iunie 1990, au fost supuse represiunilor politice pe teritoriul actualei Republici Moldova, precum și cetățenii Republicii Moldova, supuși represiunii politice pe teritoriul altui stat, condamnate pentru „trădare de patrie”, „răspândirea unor scorniri calomnioase ce discreditează orânduirea sovietică de stat și obștească”, pentru alte „crime de stat”, pentru „încălcarea legilor și regulilor cu privire la separarea bisericii de stat și a școlii de biserică”, „atentarea sub formă de îndeplinire a ritualurilor religioase la persoana și la drepturile cetățenilor”.*

Astfel, din analiza materialelor cauzei, raportate la normele menționate supra, Colegiul penal lărgit consideră că, sentința Tribunalului militar al armatei nr. 21 din 17 octombrie 1942, prin care Iaremenco Mihail, a fost condamnat în baza art. 58-10 alin. (2) Cod penal al RSFSR, cu aplicarea sancțiunii în baza art. 58-2 Cod penal al RSFSR, la 8 ani privațiune de libertate și cu privarea de drepturile prevăzute de art. 31 pct. („a” „б” „в” – rus.) Cod penal al RSFSR pe un termen de 3 (trei) ani, cu retragerea gradului militar de sublocotenent, pentru faptul că, *„a desfășurat agitație antisovietică de ordin contrarevoluționar printre militari, acriticat capacitatea militară a forțelor armatei roșii și a exprimat neîncredere în victoria acesteia asupra inamicului”,* conține un viciu fundamental comis în cadrul procedurii precedente, care a afectat sentința pronunțată.

Colegiul penal lărgit constată că instanța, în cadrul examinării cauzei, nu a asigurat dreptul la apărare a inculpatului, fapt ce prezintă o încălcare esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale, astfel a ignorat în mod vădit principiile și normele fundamentale unanim recunoscute ale unui proces echitabil, conform cărora orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, de către o instanță imparțială, care va hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații îndreptate împotriva sa, având dreptul să fie asistată de un apărător, nefiind obligată să dovedească nevinovăția sa.

De asemenea, Colegiul penal lărgit relevă că instanța, la adoptarea sentinței de condamnare, s-a bazat doar pe constatările din actul de învinuire și declarațiile a doi martori, alte probe obiective nefiind administrate și cercetate.

Ținând cont de cele constatate, raportate la prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit găsește prezente, în speță, motive întemeiate de a interveni în hotărârea judecătorească irevocabilă de condamnare a lui Iaremenco Mihail, urmând a fi dispusă casarea integrală a sentinței și în temeiul prevederilor art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, încetarea procesului penal, din motiv că există circumstanțe care exclud tragerea persoanei la răspundere penală, cu reabilitarea lui Iaremenco Mihail.

Prin urmare, reieșind din circumstanțele nominalizate, recursul în anulare de pe rol devine pasibil admiterii, cu casarea totală a hotărârii irevocabile contestate, ca fiind afectată de un viciu fundamental și dispunerea încetării procesului penal, pe motiv că sunt prezente circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală.

5. În conformitate cu prevederile art. 457, 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

D E C I D E :

Admite recursul în anulare declarat de către Procurorul General Adjunct, Mircea Roșioru, casează total sentința Tribunalului militar al armatei nr. 21 din 17 octombrie 1942, cu încetarea procesului penal în privința lui *Iaremenco Mihail XXXXX*, învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 58-10 alin. (2) Cod penal al RSFSR, pe motiv că există

circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală, cu reabilitarea lui *Iaremenco Mihail XXXXX* în conformitate cu art. 3 lit. a) al Legii nr.1225-XII din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 02 octombrie 2018.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Victor Boico

Nadejda Toma

Anatolie Țurcan

Elena Cobzac